

ASPECTE ALE ETICII PEDAGOGICE LA MAESTRUL ION DAGHI

Elena MADAN

Universitatea Tehnică a Moldovei
Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Elena Madan, email: elena.madan@dip.utm.md

ASPECTS OF PEDAGOGICAL ETHICS AT MASTER ION DAGHI

Abstract: *At present, in the Republic of Moldova, in all pre-university and university educational institutions where objects are taught in fine arts, especially decorative composition, teachers use programs and textbooks developed by the well-known pedagogue plastic artist, associate professor ., PhD in pedagogy Ion Daghi. According to these programs, manuals were also developed. The aspects of pedagogical ethics at master Ion Daghi are focused on the needs of students to assimilate artistic qualities that can be achieved only if it is based on a methodology set out according to the consecutive-successive principle of mastering the content of plastics. During the study and acquisition of the teaching material, the disciples, attracted by the desire to perform practical works in synthesis with scientific theory, notice how their logical thinking gradually evolves, as well as the slow formation of the taste for beauty.*

Keywords: *Ion Daghi, fine arts, methodology, system, textbooks, educational institutions*

Rezumat: *La noi în prezent, în R. Moldova, în toate instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar în care se predau obiectele la arta plastică, îndeosebi compoziția decorativă, profesorii se folosesc de programele și manualele elaborate de cunoscutul pedagog artist plastic, conf. univ., dr. în pedagogie Ion Daghi. Conform acestor programe au fost elaborate și manuale. Aspectele eticii pedagogice la maestrului Ion Daghi sunt centrate pe necesitățile studenților de a asimila calități artistice ce pot fi înfăptuite numai dacă se sprijină pe o metodologie expusă după principiul consecutiv-sucsesiv de însușire a conținutului mijloacelor plastice. În timpul studierii și însușirii materialului didactic, discipolii, atrași de dorința de a efectua lucrări practice în sinteză cu teoria științifică, sesizează cum evoluează treptat gândirea lor logică, precum și formarea lentă a gustului de frumos.*

Cuvinte cheie: *Ion Daghi, artă plastică, metodologie, sistem, manuale, instituții de învățământ*

Când a fost conceput acest articol, maestrul Ion Daghi era activ în toate direcțiile sale de manifestare ca pedagog și pictor. Cuvintele de introducere erau următoarele: "Aniversarea vârstei onorifice de 85 de ani, (16 august) a maestrului Ion Daghi, ne oferă un deosebit prilej de a ne aduce aminte de activitatea sa creatoare în calitate de pictor, monumentalist și pedagog. Timp de 60 de ani s-a manifestat la un nivel profesionist în mai multe direcții creative, care au avut un impact prețios în promovarea culturii naționale." Dar la darea spre publicare a acestui articol, din păcate, trebuie să constatăm, căci dumnealui nu mai este printre noi (d. 26.05.2022). Orice plecare din viață este o durere enormă pentru rude dar și pentru cei apropiați. Am avut prilejul de-al cunoaște

foarte aproape, activând împreună în calitate de colegi, mai mult de 15 ani, la Universitatea Tehnică a Moldovei, Departamentul Design Industrial și de Produs, de asemenea am lucrat împreună la realizarea unor manuale, albume și monografii de-ale maestrului Ion Daghi. Îi sunt foarte recunoscătoare pentru timpul petrecut împreună, cât și pentru experiența sa profesională care a încercat prin diverse metode de a o aduce tinerilor specialiști.

Activitatea sa creatoare nu poate să nu inspire și să nu producă admirație. Procesul de activitate a artistului I. Daghi debutează odată cu absolvirea Școlii de Arte Plastice din or. Chișinău (1960), în calitate de tânăr pedagog la Școala-internat N.1 din or. Râbnici, concomitent continuând să facă pictură de șevalet, ulterior participând la diverse expoziții personale și de grup, republicane și internaționale. Din acele timpuri datează primele lucrări din ciclul "Eminesciana plastică", care sunt de o mare rezonanță internă și internațională, câteva fiind prezentate în Fig.1, Fig.2, Fig.3.[1]

Fig.1
Picături nostalgice/
90 x 70 pânză, ulei 2010

Fig.2
Oaza cosmică/
100 x 100 pânză, ulei 2011

Fig.3
Copilărie/
85 x 80 pânză, ulei 2010

După absolvirea studiilor superioare la Institutul Industrial de Arte Plastice, în prezent Academia de Arte și design, or. Harkov, Ucraina (1967) se afirmă ca un bun monumentalist atât în țară cât și peste hotare (Rusia, Ucraina). Putem menționa câteva lucrări valoroase în pictura parietală precum "Civilizație" (Sala Biosferei a Muzeului de Etnografie și Istorie Națională, Chișinău)(Fig.4), pictura "Tăria viței de vie" (Tiraspol, Muzeul Fabricii de Vinuri și Coneacuri "Kvint") (Fig.5), mozaic bizantin "Sala Voievozilor" (Școala "Meșterul Manole", Chișinău) (Fig.6), mozaic bizantin "Sfânta Treime" (Frontonul bisericii Sf. Nicolaie, or. Basarabasca) (Fig.7)[2].

Fig.4
"Civilizație" din Sala Biosferei, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, Chișinău

Fig.5
"Tăria viței de vie",
pictură parietală, muzeul de vinuri și coniacuri "Kvint", or. Tiraspol, R.Moldova

Fig.6
Sala Voievozilor,
Școala de Arte și Meșteșuguri "Meșterul Manole", Chișinău

Fig.7
"Sfânta Treime", mozaic bizantin, frontonul bisericii Sf. Nicolaie, or. Basarabasca, R.Moldova

În 1980 Ion Daghi este primit ca membru titular în Uniunea Artiștilor Plastici din R. Moldova cu schițe și lucrări monumentale. Din același an activează la Institutul Pedagogic de Stat “Ion Creangă”, catedra “Arte plastice și desen liniar” fiind și autor a programelor la disciplina “Arta decorativă”. În 1989 susține (la Moscova) teza de doctorat în pedagogie cu o temă de cercetare în instruirea artistică prin arta plastică. Tematica data fiind dezvoltată, a fost reflectată la mai multe Conferințe și Simpozioane Naționale și Internaționale. Fiind preocupat de principiile de formare consecutive a gândirii creatoare a tinerilor începători, propune însușiri metodice consecutive și acumulării treptate a cunoștințelor teoretice și practice în procesul de învățământ. Ion Daghi, activând deja la Universitatea Tehnică a Moldovei, la Departamentul “Design Industrial și de Produs” în ultimii 20 de ani este autor a mai multor manuale precum sunt “Compoziția decorativă frontală”, “Compoziția decorative volumetrică” ș.a. (Fig.8, Fig.9)

Fig.8
Monografii, albume, curricule, manuale realizate de maestrul Ion Daghi

Fig.9

În ultimul timp maestrul Ion Daghi, își propunea să promoveze propriul sistem de predare la care a lucrat cu atâta ardoare practic o viață. Sistem preluat de unele instituții de învățământ și de peste hotarele țării (România, Ucraina, Turcia). Ion Daghi a lucrat intens în ultimii 2 ani la manualul său “Sistema metodologică de pregătire a specialiștilor în design și arte decorative”, care din păcate a rămas nefinisat, dar cu precădere merită să fie tipărit și să se regăsească în biblioteca oricărui specialist în design și în arte decorative.

Într-un interviu realizat cu dumnealui la sfârșit de noiembrie 2022, au fost prezentate mai multe aspecte și etape de formare a sistemului propus. Mai întâi au fost descrise 3 etape, care prezintă perioadele de formare a maestrului ca specialist și formarea sistemului metodologic prin depistarea etapelor de pregătire a specialiștilor. Și cum menționa maestrul: “Orice sistemă se naște la timpul ei, datorită anumitor condiții prielnice. Autorul poate doar să o ajute descoperind a ei existență prin anumite acțiuni și interpretări de cercetare practică.” Astfel maestrul mi-a descris cele 3 etape:

1 etapă – Ion Daghi, fiind încă la școala de pictură Repin, acum colegiul Plămădeală, a realizat broșura Mijloace de realizare a compoziției – unde a fost pusă baza sistemului metodologic de predare. Atunci au apărut primele programe la obiectele didactice de specialitate; când fiecare temă, cu timpul, își găsea locul ei după conținut, valoarea și capacitatea senzorială de a fi însușită și fixată de autor prin străduința lui de a o demonstra (explica) corect în toate cazurile de

corespondere cu întrebările ce stăteau în fața sistematizării lor încă răzlețe. Paralel se studiau cărți cu tematica predării compozițiilor și coloristicii de autori diferiți care se puteau găsi pe timpurile celea. Această perioadă fiind în stadiu de germinare, este considerată de către maestrul Ion Daghi, un prag de salt pentru următoarele perioade de perfecționări mai abundente în cercetări și investigații științifice demne spre a oferi tinerilor, repere în asigurarea profilului lor de specialiști în arte decorative și design, care permitea aprofundarea cunoștințelor într-o instituție superioară de învățământ.

2 etapă - începe cu deschiderea la Institutul Pedagogic de Stat "Ion Creangă", catedra "Arte plastice și desen liniar" fiind și autor a programelor la disciplina "Arta decorativă". Sistema a început să arate aspectul ei de sistemă. A trezit interesul perfecționării principiilor didactice și orientarea acestora spre cercetări științifice, teoretice și practice la un nivel mai vast internațional. S-a ajuns la concluzia că discipolii în procesul pedagogic sunt datori să se înarmeze cu cunoștințe să însușească principiile, legitățile, metodele și procedeele avute în arsenalul bagajului lor de informații, dirijate de gândirea logică, interpretate artistic, sub potențialul voinței psihologice, prin conștientizarea percepției vizuale, finețea gustului estetic în zvâcnirea spiritului lăuntric al sufletului – într-un cuvânt, activitate creatoare. Studiile superioare sunt pentru a pregăti specialiști profesioniști, personalități nu meseriași. Originalitatea descoperirii didactice este centrată pe necesitățile studenților de a asimila calități artistice ce pot fi înfăptuite numai dacă se sprijină pe o metodologie expusă după principiul consecutiv-sucsesiv de însușire a conținutului acestui artistism excelent. De aceea pentru a porni pe această cale lungă de activitate artistică este necesar de a urma anumiți pași, ce are menire de a aduna într-un format toate elementele compoziționale; prin contrastarea lor, valoarea spațială a formelor, substractarea culorilor și generalizarea artistică în scop de generalizare totală a întregului compozițional armonios. În ierarhia mijloacelor de realizare – cele artistice țin rangul superior, fiind legate organic prin toate cele șapte facultăți ale omului, implicarea cărora denotă acumularea capacităților artistice. Aceste facultăți de conținut artistic, polivalent, prezintă: bogăția bagajului de cunoștințe, efectul percepției vizuale, energia gândirii creatoare, finețea gustului estetic, potențialul voinței psihologice, rafinamentul dibăciei mâinilor și sentimentul spiritual al sufletului. Toate acestea facultăți ale omului de creație sunt ca să asigure eficacitatea pe termen lung ca instrument de referință în continuă a cadrelor noi de specialiști în design și arte decorative.

3 etapă - când sistema cunoaște nu numai arta decorativă și designul dar cunoaște cum se predă bazele compoziției în design (aceasta și fiind esența), apărând până la susținerea tezei de doctor, înainte de anii 90 ai sec.XX. Studenții pe parcursul studierii și însușirii a bazelor compoziției în design și arte decorative, coloristica, artistismul, stilizări și frize ornamentale, crearea formelor, metode și procedee – toate bine aranjate consecutiv într-o ordine succesivă se adună în memorie, de unde în orice moment le poți utiliza cu încredere la orice ocazie. Toate acestea facultăți pozitive constituie un arsenal bogat spiritual – cultural pentru viitorul profil de specialist în bazele compoziției, în design și arte decorative.

Lucrările practice sunt destul de necesare. Ele îl fac pe discipol să devină mai încrezut în ceea ce făurește, să obțină exigență și liniște sufletească de la îndeplinirea lucrărilor didactice preliminare aflându-se în creștere împreună cu Sistema metodologică de care depinde. Se cuvine de a relata că în timpul studierii și însușirii materialului didactic, discipolii, atrași de dorința de a efectua lucrări practice în sinteză cu teoria științifică, sesizează cum evoluează treptat gândirea lor logică, precum și formarea lentă a gustului de frumos, util și necesar oricărui om de rând cu lumea. Sistema propusă de d-l Daghi a fost practică în cei 20 de ani cât a predat la UTM.

Maestrul și pedagogul Ion Daghi, de asemenea propune mai mulți pași pentru devenirea unui specialist, spunând că: "Cele mai complicate, greu de obținut sunt mijloacele artistice care dispun de mai multe nivele de însușire în timp. Primul nivel ține de etapa întâia a primului semestru: compunerea în foaie, construirea, contrastarea, modularea, gama etc. În a doua etapă a semestrului mijloacele artistice cer o gândire cu mult mai concentrată, mai responsabilă, când studenții se vor întâlni cu legitățile de construire a compozițiilor plastice. Pe lângă toate acestea fiecare profesor, student, discipol trebuie să se conducă în studierea materialului didactic de mai multe principii generale precum urmează: 1) de la simplu la compus; 2) de la ușor și mai puțin de învățat spre mai greu și mai mult de însușit; 3) de la studierea generală a conținuturilor la cea particulară și invers; 4) de formare consecutivă a gândirii creatoare prin coerența organică dintre sentiment, logică și dexteritate; 5) creșterea acumulării cunoștințelor și consolidarea lor prin efectuarea exercițiilor practice; 6) cosubordonarea reciprocă a teoriei și practicii orientată după spusele lui Leonardo da Vinci: adresează - te mai întâi teoriei, iar mai apoi practicii, generată de această teorie; 7) după potențialul voinței psihologice de a munci prin concentrarea factorilor spirituali de atenție, răbdare, dragoste, plăcere și făurire; 8) conform formării optime a atitudinii tânărului specialist față de natură, om societate, cultură, istorie, religie etc.; 9) de îmbogățire multilaterală și formare a gustului estetic prin însușirea tuturor caracteristicilor de a înfăptui artistic orice lucrare de artă decorativă și design."

Analizând lucrările scrise ale maestrului Ion Daghi, putem vedea o succesiune logică, consecutivă a materialului didactic pentru formarea tânărului specialist. Dumnealui înțelegea foarte bine rolul și funcțiile cărții, care sunt foarte bine redate și prezentate la cercetătorul Sergiu Luca (Fig.10). Având "funcțiile de conceptualizare și manipulare, informativă și istoriografică, gnoseologică și formativă, de socializare și praxiologică, axiologică și teologică ce au posibilitatea de a umaniza omul." [3, p.50]

Maestrul Ion Daghi pentru formarea abilităților tinerilor creatori, publică încă în 1983 broșura "Закономерность ритма в построении орнаментальной композиции" [4]; după, în 1985 "Программа самостоятельных занятий "Основы декоративного искусства"" [5]; iar în 1991 "Conceptia curriculară de instruire și educație la arta plastică" [6], după care a mai urmat în 1998, 2000 câteva *Curricule școlare* [7], [8] și desigur, în legătură cu intensificarea orientării profesionale a elevilor, și fiindcă o atenție deosebită a început să se acorde studierii artei decorative publică în 1993 broșura "Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale (ediția 2)" [9] care avea scop "dezvoltarea capacității de gândire plastică la elevi, sporirea nivelului de cunoștințe din domeniul artelor plastice, cultivarea gustului estetic și culturii artistice a lor." [9, p.2]

După cum se știe la noi în prezent, în R. Moldova, în toate instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar în care se predau obiectele la arta plastică, îndeosebi compoziția decorativă, profesorii se folosesc de programele și manualele elaborate de cunoscutul pedagog artist plastic, conf. univ., dr. în pedagogie Ion Daghi. Conform acestor programe au fost elaborate și manuale. Ultimele sale manuale "Compoziția decorativă frontală" [10] editată în anul 2010 și

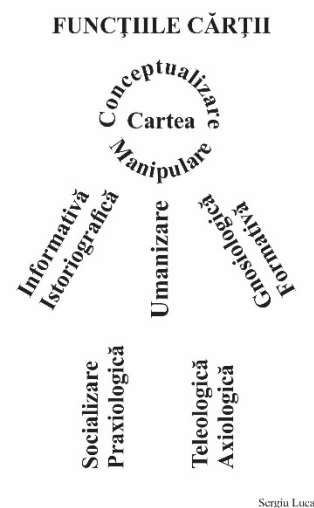

Fig.10
Funcțiile cărții

"Compoziția decorativ volumetrică"[11] în anul 2013, inclusiv "Artistic"[12] anul 2011, au o valoare imensă în dezvoltarea tinerilor specialiști. În acestea pe scurt se explică morfologia limbajului plastic de exprimare – care constituie exact conținutul ce determină gramatica acestui obiect de mare importanță nu numai pentru profesorii angajați, în munca de mare importanță, nu numai pentru plasticieni, teoreticieni, designeri, dar și pentru toți receptorii de frumos, amatori și mulți alții cointeresați de problemele ce se cer rezolvate azi în cultura artistică a oamenilor prin intermediul artelor plastice. [13, p.16]

În ultimele manuale concepția educației plastice prevede: pentru clasele primare studierea mijloacelor primordiale de antrenament în limbaj plastic cu scopul de a însuși particularitățile lor tehnice, îndeplinind exerciții practice; în veriga gimnazială ei trec la o treaptă mai avansată, studiind terminologia, cultura artistică de percepere și redare a ideilor în limbaj plastic. Se pune reperul imaginației, fanteziei individuale și începutul formării gândirii creatoare; ajungând la treapta liceală și de colegiu esența studierii activităților plastice se sprijină pe transpunerea ideilor în material, realizând anumite sarcini de diverse reprezentări plastice. Se încearcă confecționarea lucrărilor decorative și de design în diverse materiale (tapiserie, ceramică, metal, lemn etc.). Discipolii fac cunoștință cu istoria artelor plastice, etnografia, estetica, designul etc.[13, p.16]

În veriga superioară, tinerii pe lângă însușirea principiilor creativităților artistice vor deprinde metodele de sintetizare a spontaneității cu legitățile și teoriile științifice de procreare a lucrărilor practice. În acest context concepția nouă confirmă faptul că marele personalități ale civilizației umane precum Aristofan, Leonardo da Vinci, Goethe, Schiller, Moliere, Duhrer etc. – nu sunt numai mari maștri ai artei, dar și mari investigatori ale enigmelor ei. Putem spune cu siguranță că prin intermediul studierii și însușirii a teoriei științifice a materialului didactic inclus în manualele mai sus indicate, tinerii au toată șansa să obțină cunoștințe sănătoase de reper în instruirea artistică, formarea gustului estetic și a gândirii creatoare. [13, p.16]

Viitorii specialiști care tind să însușească bazele compoziției în design trebuie să înțeleagă că de la ei se cere o pregătire excepțională în cunoașterea sigură a celor trei piloni de bază ce constituie fundamentul Sistemii metodologice noi: dezvoltarea gândirii creatoare, formarea gustului estetic și pregătirea cu siguranță a unei personalități creatoare în design și arte decorative. Numai prin teorie și practică se pot distinge soluții întru rezolvarea problemelor stringente ce stau în fața culturii naționale și a civilizației umane în ansamblu

Sperăm că materialul didactic realizat de maestrul Ion Daghi va fi valabil pentru procesul de studiu în multe instituții de învățământ și pe un termen destul de îndelungat nu numai la noi dar și peste hotare; fiindcă se bazează pe cele mai puternice facultăți ale omului: spirituale, psihologice, energetice, vizuale, mintale, senzoriale și lucrătoare. Ele niciodată nu vor fi diminuate, nici învechite, deoarece țin de eternitatea culturii civilizației umane, de teoria științifică și practică empirică fără de care este imposibil de atins vreun obiectiv oarecare.

Referințe bibliografice:

1. Daghi, I. *Eminesciana plastică:(ciclul filosofic), L'Eminescienne plastique: le cycle philosophique*, Chișinău: Universul, 2015
2. Doctoreanu, I. *Ion Daghi, Pictor, Pedagog, Monumentalist*, Chișinău: 2012
3. Luca, S. *Rolul cărții în formarea elitei societății*. În Studii culturale. Vol.2, 24 septembrie 2020, Chișinău: Editura Fox-Trading SRL, 2021, pp. 49-55., p. 50
4. Daghi, I. *Закономерность ритма в построении орнаментальной композиции*, Chișinău: UTM, 1983

5. Daghi, I. *Программа самостоятельных занятий “Основы декоративного искусства”*, Chişinău: Timpul, 1985
6. Daghi, I. *Concepția curriculară de instruire și educație la arta plastică*, Chişinău: UPS “Ion Creangă”, 1991
7. Daghi, I. *Curriculum școlar la arta plastică (cl.I-IV)*, Chişinău: PRUT, 1998
8. Daghi, I. *Curriculum școlar la arta plastică (cl.V-XI)*, Chişinău: Cartier Internațional, 2000
9. Daghi, I., *Mijloacele de realizare a compoziției decorative frontale (ediția 2)*, Chişinău: Lumina, 1993
10. Daghi, I., *Compoziția decorativă frontală*, Chişinău: Tipografia Centrală, 2010
11. Daghi, I. *Compoziția decorativă volumetrică*, Chişinău: TEHNICA-INFO, 2013
12. Daghi, I. *Artistic*, Chişinău: Tipografia Centrală, 2011
13. Madan, E. *Pedagogul Ion Daghi*, Ziarul Făclia, din 22 august 2014, p.16